

ἀκλουθῶς μὲ τὸ βλέμμα ποῦ θλιμμένος φεύγει. — Πῶς τότε λυπᾶμαι! Πῶς τότε λυπᾶμαι! Καὶ γὰρ λέω.—Πόσο τὸν ἀγαπᾶς, πόσο τὸν ἀγαπᾶς. Ἐκατὸς στὸ χῶμα ὅπου ἄρχιζε τὸ χῶμα. Οἱ ἀφάνες ἀνθίζανε τώρα καὶ εὐωδίαζε γύρω ὁ τόπος μὴν εὐωδία λιγούρη. Ἀφαιρέμενη ἀπλωσεεὶς νὰ κόψης λουλούδι. Σ' ἀγκάλιασα, σοῦ μάτωσα τὸ δαχτυλάκι. Τὸ βαλες στὰ χεῖλάκια σου, τὸ βύλαξες. Ὡ νὰ τὸ φιλοῦσα. Νὰ τὸ γιάνω. Ἐκαμα νάπλωσω νὰ τὸ γγίξω, νὰ τὸ ἰδῶ.—Τίποτα, τίποτα, εἶπες ψυχρά. Μὴν τρομάζετε. Καὶ πάλι γέλασες κοιτάζοντας τὴν αἰώνια ταραχὴ μου ποῦ αὐξάνει στὸ αἷμα, καὶ στὴ μοναξιά μας. Τὰ λόγια μου πνίγονταν στὸ λάρυγγα. Τὰ μελίγρια μου βούιζαν σὰ νὰ χύθηκαν μέσα τους μελίσινα. Ἐνας ἴδρωτας κρύος μὲ περιέχυνε, καὶ στὰ δαχτυλά μου μηρυγίαζε τὸ αἷμα, καὶ τὰ πόδια μου αἰμοουδίαζαν. Κάποιο φύλλο ἄγγιξε τῶρα τὸ χεράκι σου, φύλλο στὸ κλαδάκι του καὶ σῶπαινε ἢ σιγαλιὰ γύρω. Ἡ ἰλίτσα ἀπὸ πάνου μας, γυρτὴ πρὸς τὸν κατήφορο ἀνεμίζοταν, καὶ λὲς πῶς ἔσκυβε πρὸς τὴ θάλασσα ν' ἀκρουμαστῆ. Ἦθελα νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι. Νὰ, ἤθελα νὰ σοῦ προτείνω νὰ πᾶμε κεῖνο τὸ βράδυ κάπου. Νὰ μὲ τὴ βαρκούλα, κάτου ἀπὸ τὸ φεγγάρι, πέρα στὴς ἀμμουδιές. Ἐρχεσαι; Πᾶμε; Μὰ δὲν ἔδωκε λόγος ἀπὸ τὰ χεῖλιά μου. Μοῦ φάνηκε ποῦ σοῦ τὸ εἶπα, ἦταν σὰ νὰ σοῦ τὸ εἶπα, γιατί τραγούδησες πάλι σιγά, ἀπάνω ἀπὸ τὴ γυαλιστερὴ κερασσένια φλούδα τῶν χειλιῶν σου, — ἔλα νὰ πᾶμε στὸ γυαλό. Πάλι τώρα μοῦ ἦρτε ξαφνικὰ ἢ πιθυμιά νὰ γγίξω κάτι δικό σου, κάτι νὰ νοιώσω πῶς εἶνε ἀπὸ τὰ σένα. Τὸ δαχτυλάκι ἐκοίταξα ποῦ ἀκόμα σὰν μύτη βελονιοῦ κοκκίνιζε ἢ ἀγκλωσιὰ του. Καὶ σείστηκαν τὰ μαλλιά ποῦ σγουρᾶ, σκόρπια, γύρω στ' αὐτιά ἐστεφανώνανε τὴν ὄψη, ἐλαχτάρησαν στὰ φιλιά τοῦ Μπάτη. Νάτος ποῦ μοῦ φερε καταπάνου μου μιὰ πνοή σου, τὴν εὐωδία τῆς ὑπαρξίης σου, ὀλόγιον, ἀγγελικία. Ἀνάσασα βαθειά, λιγοθυμιστά. Χαμογέλασες, ποιὸς ξέρει τί γλυκοθυμούμενη. Κι' ἄστραψαν τὰ δοντάκια, σὰν τὰ χαλίκια τῆς ἀκρογιαλιᾶς στὸν ἥλιο. Καὶ λάγκεψα στοῦ χειλιοῦ σου τὸ σάλιμα, γιατί καὶ σὺ κάτι θ'ἠθέλες τότες νὰ μοῦ εἰπῆς. Δοκίμαζες κάτι νὰ ψιθυρίσης, μὰ πριτίμησες νὰ μὲ βεσανίσης. Ὅπως πάντα.

Κάτι κοιτάζεις πάλι στὸ γυαλό ποῦ δὲ σιέεται. Ἀνατριχιάζω βλέποντας τὸ λακκούλι τὸ λαιμοῦ

μιὰ ἀπόκριση. Βέβαια κανένας πρόστυχος δὲν εἶταν βολετὸ νὰ εἶνε. Ὁ πρόξενος τῆς Γαλλίας δὲν εἶτανε σίγουρα. Αὐτὸς δὲν ἐπαίξε παρά λίγο πιανο, ποῦ τοῦχε ξεχάσει μάλιστα τώρα. Ἀφοῦ βεσανίσες λιγάκι τὸ κεφάλι του ὁ κύριος δικηγόρος ποῦ ἐνοουσε νὰ συλλογίζεται ὅλα, ἔδωσε μιὰ λύση «αὐτὸ εἶνε πρόβλημα» ψιθύρισε κ' ἠσύχασε. Καὶ βλέποντας τὴν κυρία του ἀκκουμπισμένη παράμερα στὸν τοῖχο νὰ παρακολουθᾶ σιγαλὰ τῆς Νόρμας τὸ τραγούδι νανουρίζοντας τὸ κορμί της, μὲ τὸ λαιμὸ τετωμένο πρὸς τὰ πάνω καὶ κουνώντας στὸ κρεμασμένο τῆς χεῖρι τὴ βεντάλια της, ἀκκούμπησε κ' αὐτὸς μ' εὐλαβεία ἀντίκρου τῆς καὶ πρόσεχε στὴ μουσικὴ μὲ μαζωμένα μουτρά καὶ δαγκανώντας τὸ λιανὸ μουστακάκι, ὅπως ἔκανε συχνὰ ὅταν ἤθελε νὰ συλλογιστῆ κάτι. Ἡ κυρία Παγουδάκη σόλην τὴν ὥρα ποῦ τραγουδοῦσε κοιτοῦσε τὴν ἄκρη ἀπὸ τὴ βεντάλια τῆς πάνω στὰ γόνατά της μὴ ὑψώνοντας καθόλου τὰ μάτια—σὰ ντροπαλὸ κοριτσάκι. Ἡ παχιά—αὐστηρὴ κυρία δὲν ἔπαθε ν' ὀρεβρίζη μὲ τραγικούς μορφασμούς, δαγκώντας τὸ δαχτυλό της, τὴ μικρότερη κοπέλλα τῆς ποῦ γελούσε μαζί μὲ μιὰν ἄλλη σὲ μιὰν ἄκρη. Καθε τόσο γοῦρλωνε τὰ ματια της καὶ τῆς ἔκανε νόημα νὰ παῖ κοντά της, δείχνοντας μὲ τὸ δαχτυλό της τὸ πάτωμα.

σου στὸ ἄνοιγμα τῆς γαλάζιας τραχηλιάς σου. Κεῖνες οἱ ἀροδάφνες μοῦ φουσκώνουνε τὸ αἷμα. Ἀνεμίζονται, θυμώνουνε καὶ μὲ φυσᾶνε. Γιατί, γιατί τὰ χεῖλάκια σου τρέμουνε τώρα ποῦ ζύγωνα πλειότερο κοντά σου; Σοῦ ἀγγίζω τὸ χεῖρι καὶ τρέμω. Σφιγγω τὰ δαχτυλάκια σου καὶ λυώνω. Τὰ κυματάκια τῆς ἀκρογιαλιᾶς ριλιώνται σιγαλὰ-σιγαλὰ, κοιμιστικά. Ὅγραίνεται ἢ νταντέλα γύρω, ἢ νταντέλα ποῦ λυώνει στὴς ἀνατριχίλες τῆς ματιᾶς μας. Ἐλα νὰ πᾶμε, ἔλα νὰ πᾶμε στὸ γυαλό. Ὡ τί φιλιά, ὦ τί φιλιά ἦταν κεῖνα. Ἐλα νὰ πᾶμε στὸ γυαλό. Ὡ τί φιλιά. Ἐτσι ὅπως τὰ κυματάκια στὴν ἄκρη, ἔτσι ὅπως τὰ κυματάκια ποῦ σιγαλὰ σιγίουν ἐδῶ, στὰ πόδια μας. Ὡ ἔλα νὰ πᾶμε στὸ γυαλό, καὶ πάλι μοῦ ἐτραγούδησες, σθυσμένη, τρεμουλιασμένη, λαχανιασμένη ἀπὸ τὴ λαχτάρᾳ τῆς ἀγάπης μας. Ποῦ πᾶς; φεύγεις; Ἀκούω ἀκόμα τὸ τριζοβόλημα τῶν χαλίκιων ποῦ κάτου ἀπὸ τὰ πόδια σου ἐσαλεύανε. Μέσα ἔστ' αὐτιά μου τρίζουνε ἀκόμα. Θέλησα νὰ τρέξω, νὰ σὲ προφτάσω, νὰ σὲ πάρω πάλι στὴν ἀγκαλιά μου. Μὰ συνεφέρθηκα ὕστερα, ποῦ ἐσοῦ ἀπὸ πέρα, πάλι μοῦ ἐτραγούδησες, γιὰ πείσμα καὶ γιὰ καημό: Ἐλα νὰ πᾶμε στὸ γυαλό, ἔλα νὰ πᾶμε στὸ γυαλό. Ἐφυγες, ἐφυγες, λυγερὴ φωνή. Ἀκόμα στὴν ἀκρογιαλιά μας τρέμει ὁ ἦχος σου. Μὰ τὰ βήματά σου κεῖνα τρίζουνε ἀκόμα στὰ κάτασπρα γλυφτά χαλίκια. Ἀντριχιοῦνε ἀκόμα στὴ σιγαλιὰ τῆς γαλήνης τέτοια μεσημέρια. Ὅσοσο σὲ περιμένω στὸ γυρισμό—σὲ κάποιον γυρισμό. Κ' ἔλα νὰ πᾶμε στὸ γυαλό.

(ἀκολουθεῖ)

Κέρκυρα 1905. ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΤΙΑΝΝΗΣ

ΣΚΙΑΣ ΓΡΟΘΙΕΣ

(Ἡ ἀρχὴ του στὸ 157 φύλλο).

Ἡ σελίδα 31 ὅπου βρίσκεται ἡ σημείωση ἐκεῖνη, ἐννοεῖται βέβαια πῶς δὲν εἶναι ἀγραφή γραμμένη εἶναι κ' ἡ παρακάτω. Τὸ λάθος ποῦ δὲ μείναν ἄσπρες δὲν εἶναι δικό τους. Τί γράφει ὁ κ. Σκιας; «Ὅμοια πλάνη εἶναι καὶ ἡ κατὰ τῆς καθαρευούσης κατηγορία ὅτι διατηρεῖ ἐν χρήσει λέξεις τινὰς καὶ τύπους ἀγνώστους τοῖς πολλοῖς καὶ ἀσυνήθεις ἐν τῇ κοινοτέρᾳ καθημερινῇ ἑμιλίᾳ (μαλακὰ μαλακὰ) οἷον θριξ, νύξ, οὖς καὶ τὰ τοιαῦτα (ποῦ δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ μετρηθοῦν), ἅτινα πλειστάκις

ἐπαναλαμβάνει ὁ ἐπικριτὴς. Ἄν ὅμως ἀνεγίνωσκε προσεκτικῶς τὸ «ἕνα γραμματάκι τοῦ Ψυχάρη» τὸ δημοσιευόμενον ἐν Νουμά θὰ ἔβλεπεν ἐν αὐτῷ ὅτι καὶ ἡ δημόδης ἔχει κατὰ ἐσπάνιους τύπους ἀγνώστους εἰς τὸ πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅπως ἀχρηστους ἐν τῇ ἑμιλίᾳ αὐτῶν (τραχηλιὰ ἐδῶ) περὶ ὧν ὅμως ὁ Ψυχάρης κρίνει ὅτι εἶναι «πλοῦτος» τῆς γλώσσης καὶ ὅτι δύναται ἐπ' ὠφελείᾳ νὰ γίνεταί χρῆσις αὐτῶν καὶ ἐστὴν ποίησις καὶ στὰ πεζά, ἐπειδὴ ἔχουνε καὶ τὰ πεζὰ τὴν ποίησίν τους». Ἄν λοιπὸν ὁ ἐπικριτὴς ἤθελε νὰ ἐφαρμοσῆ τὸν αὐτὸν κανόνα καὶ ὡς πρὸς τὴν καθαρεύουσαν, θὰ ἔβλεπεν ὅτι μόνον μιὰ θριξ συνεκράτει τὸ ροδαρὸν αὐτοῦ ἐπιχείρημα». Ἄν ὅμως ὁ ἐπικριτὴς δὲν ἤθελε; πόσαι θριχες θὰ συγκρατοῦσαν τότε τὸ ἐπιχείρημα; δὲν ἐφρόντισε νὰ τίς μετρήσει ὁ κ. Σκιας. Δὲν ἐφρόντισε ἀκόμα ὅσα γράφει νὰ τὰ γράφει τουλάχιστο μὲ τρόπο ποῦ νὰ φαίνεται κίπως καθαρά, ἂν παραδέχεται ὁ ἴδιος τὴ γνώμη τοῦ κ. Ψυχάρη, γιὰ νὰ ζήρουμε. Θὰ μοῦ πείτε μόνον πῶς εἶναι ἴσως πολὺ νὰ γυρεῖ κανεὶς ἀπὸ τὸν κ. Σκιας τρόπους ποῦ ἀρμόζουσε ἐπιστήμονα. Γιὰ νὰ εἶχε χαραχτήρα ἐπιστημονικὸ τὸ ἐπιχείρημα ποῦ φέρνει ὁ κ. Σκιας μὲ τὸ ἀγραμματακί, γιὰ νὰ ἔχει κάποια σημασία, ἔπρεπε νὰ δείξει ὁ ἴδιος πῶς ἐφαρμόζεται ὁ κανόνας αὐτὸς ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα πρῶτα ποῦ δὲ γίνεται. Κι ἂν ἠθέλαμε τώρα νὰ τὸν ἐφαρμόσουμε τὸν κανόνα καὶ στὴν καθαρεύουσα, ἔπρεπε πρῶτα πρῶτα νὰ διώξουμε ἀπὸ τὰ διδαχτικὰ βιβλία, ποῦ δὲν ἔχουνε ποίησις, ὅλες αὐτὲς τίς λέξεις καὶ τοὺς τύπους καὶ στὴ ζωολογία ἄξαφνα τὸ παιδί νὰ μὴ διαβάζει θριξ, οὖς, ρίς, ποῦς, φλέξ, ὀδούς, ὄνυξ, ὄφρυς, χεῖρ, ράχης, κτλ. Αὐτὰ εἶναι μόνον γιὰ τὴν ποίησις. Στὴν ἐκθεσὴ ποῦ θὰ κάνει, τὸ παιδί νὰ γράφει τὰ συνηθισμένα καὶ τὰ κοινὰ. Μαζὶ μ' αὐτὰ τὸ σκολιὸ θὰ μπεῖ, νομίζω, κ' ἡ γραμματικὴ τους. Γιὰ φανταστεῖτε το, μέσα στὸ σκολιὸ νὰ μαθαίνει ὁ δάσκαλος στὰ παιδιά τὴ γραμματικὴ τῆς πρόστυχῆς μας γλώσσης. «Θαυμάσιον ἄκουσμα» ποῦ λέει ὁ Ἀριστοτέλης. Βλέπετε νὰ συγκρατεῖ τίποτα μὲ τὴ λογικὴ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ κ. Σκιας; Ὅλα αὐτὰ λοιπὸν καλά γιὰ τὴν ποίησις. Ποιητικὲς λέξεις ὅπως λέει στὸ ἀγραμματακί ὁ κ. Ψυχάρης γιὰ τὴν ποίησις καὶ γιὰ τὰ πεζὰ ὅσα ἔχουνε ποίησις,—ὅπως οἱ πρόλογοι τοῦ κ. Μιστριώτη. Τώρα τί θὰ κάνει μὲ τὴ θριξ ἢ ποίησις, ἄλλο ζήτημα. Ἐτσι θὰ ἐφαρμοστεῖ ὁ κανόνας ποῦ λέει πῶς «δὲν ἐπιφέρει νὰ γενικέψουμε τὰ τέτοια, γιὰ νὰ παίρουνε περισσότερη

Πίσω ἀπὸ τίς κυρίες, ποῦ προσέχανε μ' ἀνοικτὸ τὸ στόμα, τὰ κοριτσάκια ξεπρόβαιναν τὰ κεφάλια τους, στραβοκοιταζόνταν καὶ γελούσαν κρύβοντας τὸ πρόσωπο πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη τῶν μαννῶν τους. Στὴν ἄλλη σάλα οἱ μουζικάντες κοιμῶνται βαρῶα κ' ὁ καθηγητὴς καθάριζε τὰ ματογυᾶλια του. Ὁταν τέλειωσε τὸ τραγούδι ὁ κύριος Ταβλῆς, ποῦ ἡ φαντασίᾳ του φαίνεται πῆρε ἄλλους δρόμους, ξαφνίστηκε. Ὁ ξένος θέλησε νὰ φύγῃ. Τὸν παρακαλέσανε νὰ διευτῆν τίς κουαντρίλλιες. Μπήκαν στὴν ἄλλη κάμαρα ζευγάρια-ζευγάρια κ' ἕνα κορίτσι προχώρισε μὲ πηδήματα στὸν καθηγητὴ παρακαλῶντας τὸν νὰ χορέψουν μαζί. Αὐτὸς γιὰ καθὲ ἄλλην ἀπόκριση—φύρεσε τὰ ματογυᾶλια μὲ ὄλις ἀποκαθαρίσει καὶ τὴν κοιτάξε σατισμένο. Ἡ κυρία Παγουδάκη εἶχε πιάσει τὸ μπράτσο τοῦ ξένου, μὰ πρὶν μποῦν στὴν ἄλλη σάλα, τὴν ἄρρησε μιὰ στιγμή, ὕστερα τὸν σίμωσε σιγὰ ἀποπίσω καὶ τοῦ ψιθύρισε: «σὶὸρ Τζῶρτζη!» Ἐκεῖνος στράφηκεν ἀπότομα καὶ μιὰ οἰαριστήρη κοκκίνισε τὰ μάγουλα τῆς κυρίας Παγουδάκη. Χόρεβεν πολὺ ὁμορρα καὶ κανονικὰ ὁ ξένος. Μοναχὰ λιγάκι κοκκίνα, συλλογίζονταν ὅλοι. Προχωροῦσε κρατῶντας τὸ δαχτυλάκι τῆς κυρίας Παγουδάκη ὑψωμένο πάνω ἀπ' ὄλων τὰ κεφάλια. Μοναχὰ στὴν παχιά—αὐστηρὴ κυρία δὲν ἄρρεσε κα-

θόλου. Ἐκαμε τὴ σκέψη, πῶς ὁ ξένος πετοῦσε δεξιά κ' ἀριστερὰ τὰ πόδια του σὰ μουλάρι. Ἐπειτα κ' αὐτὴ ἡ κυρία Παγουδάκη ποῦ ὅσο πήγαινε καὶ ἔξαναθε, πετοῦσε πίσω τὸ κεφάλι τῆς γελώντας καὶ πηδοῦσε σὰ λαστικένια μπάλλα! Ἐπρεπε νὰ βρῆ ἕναν νὰ τὰ πῆ αὐτὰ. Σημάδεψε τὸν καθηγητὴ. Προχώρησε καταπάνω του σέρνοντας τὰ δύο μικρότερα τῆς κορίτσια, μὰ ἄμα ἔφτασε μπροστὰ τοῦ ἕνα ζευγάρι τῆς ἔδωσε τέτοια σπρωξιά ποῦ χάσε τὰ δύο τῆς κορίτσια καὶ κόντεψε νὰ βρεθῆ καθισμένη στοῦ κυρίου καθηγητῆ τὰ γόνατα. Στράφηκε κ' ἔρεξε μιὰ θυμωμένη ματιὰ στὸ χέρο, ἐνῶ ὁ κύριος καθηγητῆς ἄμα συνῆρτε τὸ φρονιμότερο ποῦ ἔκρινε νὰ κἀνῃ εἶταν νὰ ξαναβγάλῃ καὶ παστρίψῃ τὰ γυαλιὰ του. Ἡ παχιά—αὐστηρὴ κυρία καθῆσε δίπλα του καὶ τοῦ μιλοῦσε, μ' αὐτὸς δὲν ἀκούγε τίποτα. Διάβαιναν ἀπὸ μπροστὰ τους τὸ γυαλό μέσα σὲ σύμφερο κουρνιαχτοῦ κ' ὁ κ. καθηγητῆς γιὰ νὰ μὴν τὸν πατήσουν ὄλο καὶ συμάζωνε τ' ἀτέλειωτα πόδια του, ὄλο καὶ κολλοῦσε περισσότερο τὸ καθισμά του στὸν τοῖχο. Ὁ κύριος Ταβλῆς, ποῦ πηδοῦσε ἀπ' ὄλους περισσότερο, καθὲ τόσο ἄφινε ἀπὸ τὸ ἕνα χεῖρι τὴ ντάμα του, ἔβγαινε τὸ μαντῆλί του, σφουγγίζε γλήγορα-γλήγορα τὸ πρόσωπό του, τὸ ξαναβαζε στὴν τσέπη του κ' ἄρπαζοντας πάλι τὴν ντάμα του χύνονταν

